

УДК 378.147.016:811.111:378.1.014.3(477+4)

ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВСТУПУ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Ольга Іщенко *, Ольга Матвіяс **

* *Львівський національний аграрний університет*

вул. В. Великого 1, 80381 Дубляни, Україна

** *Львівський державний університет фізичної культури*

вул. Костюшка 11, 79000 Львів, Україна

Розглянуто нові підходи і принципи вивчення англійської мови у вищому навчальному закладі за Європейським шаблоном. Описано мету і форми оцінювання студентів, а також запропоновано середню кількість аудиторних годин для вивчення певного мовного рівня.

Ключові слова: Європейський шаблон, мова, рівень, оцінка, робоча програма, тест, критерії оцінювання.

Реалізація принципів Болонського процесу, спрямованого на створення до 2010 року загальноєвропейського освітнього та наукового простору, ставить перед українськими університетами нові завдання, спрямовані на забезпечення якості навчання, реформи навчальних програм, взаємовизнання документів про освіту тощо. Однією з ключових умов реалізації Болонської угоди є забезпечення доступу, гнучкості, мобільності, співробітництва, прозорості, взаємовизнання та інтеграції між навчальними системами європейських країн. Усі ці принципи неможливо втілити у життя без достатнього володіння українськими викладачами і студентами іноземної мови, зокрема англійської.

Англійська мова сьогодні змінила свій статус іноземної не лише у Західній Європі, а й у країнах, які обрали європейські стандарти освіти і приєдналися до Болонської угоди. Ці нові стандарти освіти дають можливість студентів навчатись у різних європейських вищих навчальних закладах (students mobility), що сприяє підвищенню конкурентоспроможності європейської вищої освіти, а також доступу українських студентів до європейського ринку праці. Разом з автономністю вищих навчальних закладів мобільність студентів є наріжним каменем європейської освіти. Сьогодні усі європейські вищі заклади освіти пропонують курси дисциплін як національною, так і англійською мовами.

В Україні якість освіти сучасного студента як майбутнього фахівця пов'язана з необхідністю оволодіння іноземними мовами, що сприятиме

мобільності українських студентів у Європі і має відповідати міжнародним уявленням щодо головних компетенцій справжнього фахівця.

Щоб увійти у європейський освітній простір, необхідно на основі подальшого розвитку набутих у школі знань докорінно оновити зміст викладання англійської мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах України. Це вимагає нової орієнтації цілей, принципів, змісту, методик викладання мови, оцінювання набутих знань відповідно до визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця типових завдань та вмінь їх застосування у його діяльності.

Новий підхід до вивчення іноземної мови уже існує у тих постсоціалістичних країнах, які приєдналися до Європейського Союзу і визнали головні принципи європейської вищої освіти, запровадивши Європейський шаблон вивчення іноземних мов. Навчання іноземної мови у ВНЗ (нефілологічні спеціальності) повинно починатися з рівня B1 (рубіжний рівень за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти) згідно з Державним стандартом базової і повної освіти і закінчуватися підсумковим іспитом у ВНЗ, зорієнтованим у своїх вимогах на рівень B2. Такий підхід і методика викладання довели свою ефективність, наприклад, у польських вищих навчальних закладах, де для того, щоб стати студентом, треба засвідчити володіння іноземною мовою на рівні B1, незалежно від того, яку спеціальність вибирає студент як свій майбутній фах. Особливість пропонованого Європейського шаблону полягає в тому, що його можна застосовувати під час навчання, починаючи з рівнів нижчих, ніж рівень B1, зокрема з початкового рівня. Це особливо актуально для українських вищих навчальних закладів, оскільки в Україні поки що немає стандартизованих обов'язкових вимог до рівня володіння іноземною мовою для студентів, які вступають у вищі навчальні заклади, за винятком спеціальностей, які вимагають тестування з іноземної мови. Для досягнення певного рівня оволодіння мовою за професійним спрямуванням згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти пропонується мінімальна кількість аудиторних годин, яка може бути збільшена завдяки годинам на дисципліні за вибором, що дає можливість досягнути вищого рівня:

Випускний рівень	A ₁	A ₂	B ₁	B ₂	C1
Вступний рівень					
O	108	288	468	648	900
A1		180	360	540	792
A2			180	360	612
B1				180	432
B2					252

Навчання за принципами цієї програми надає майбутнім фахівцям можливість не лише успішно скласти підсумковий чи державний іспит з дисципліни “англійська мова за професійним спрямуванням”, але й підготуватися до складання міжнародних мовних та професійних іспитів з англійської мови, зокрема, KET, PET, FCE, CPE, BEC, IELTS.

Принципи як методико-дидактична основа визначаються цілями навчання іноземної мови, становлять основу підходів до планування курсу з іноземної мови, формування його змісту та методів оцінення результатів, досягнутих у процесі оволодіння мовою. Відповідно до особливостей навчального процесу у ВНЗ до цих принципів належать:

- комунікативно-діяльнісна спрямованість;
- професійна і фахова спрямованість;
- усвідомлення міжкультурних особливостей;
- соціальна поведінка (співпраця і комунікація);
- автономне навчання.

Оцінювання проводять на різних етапах упродовж усього курсу навчання. Воно охоплює вступне, поточне, рубіжне та підсумкове оцінювання. Важливого значення набуває оцінювання самостійної роботи і самооцінювання.

Мета вступного оцінювання – розподіл студентів на групи за рівнем володіння англійською мовою. Бажано, щоб тести для вступного тестування відповідали рівням володіння мовою у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти. Внаслідок проведеного тестування викладачі отримують інформацію про рівень володіння мовою студентів, що сприятиме підготовці робочих програм, які змогли б запропонувати студентам навчальний матеріал для досягнення наступного рівня володіння мовою.

Поточне оцінювання розробляють окремі ВНЗ відповідно до власної специфіки. Мета поточного оцінювання – визначити досягнутий студентом рівень навичок та вмінь, а також якість засвоєння навчального матеріалу.

Рубіжне засвоєння здійснюється наприкінці модуля, семестру або навчального року для діагностики рівня сформованості комунікативної компетенції на проміжному етапі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням.

Підсумковий іспит перевіряє рівень комунікативної компетенції студента у межах як загальнонавчальної, так і професійної і фахової тематики відповідно до вимог програми. Доцільно також ознайомити студентів з міжнародно визнаними іспитами з англійської мови як іноземної і, по можливості, підготувати їх до цих іспитів, оскільки Болонська конвенція передбачає інтернаціоналізацію ступенів після закінчення вищого навчального закладу. Підвищенню ефективності професійної кваліфікації сприятиме 3–6-місячна виробнича практика, зокрема на підприємствах за

кордоном, для проходження якої необхідний міжнародний сертифікат, що засвідчує рівень володіння іноземною мовою.

Підсумковий іспит складається, зазвичай, з письмової та усної частин. До письмової частини доцільно вносити завдання на:

- розуміння прочитаного (Reading Comprehension);
- розуміння прослуханого (Listening Comprehension);
- опрацювання тексту, які охоплюють граматичні та лексичні завдання (Writing).

Усна частина (Speaking) може відбуватися як керована співбесіда за фаховою тематикою, а також тематикою міжнародних іспитів, під час якої студент виявляє своє вміння зрозуміло і коректно вести розмову і дискутувати у певному контексті.

Отже, запропонований Європейський шаблон вивчення іноземних мов спрямований на практичну міждисциплінарну і професійну орієнтацію занять (з іноземної мови), в центрі уваги якої – студент. Важливою метою цього шаблону є спрямування навчального процесу на формування і розвиток основних навичок та вмінь у соціальному та професійному спілкуванні, а також стратегій самостійного вивчення іноземних мов. Європейський шаблон дозволяє студентові чітко визначити власний рівень володіння іноземною мовою, відповідно до європейських стандартів, а також вільно пересуватися в межах вищих навчальних закладів, які належать до Болонської угоди.

-
1. Кабінет Міністрів України (2004) Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Іноземні мови. 2004. №1.
 2. Міністерство освіти і науки України (2004) Наказ Міністерства освіти і науки України №49 від 23.01.2004 р. «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки». <http://www.mon.gov.ua/education/higher>.
 3. Програма з англійської мови для професійного спілкування/ Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін. К., 2005.
 4. Alderson, J.C., Clapham, C., Wall, (1995). Language test construction and evaluation. Cambridge: Cambridge University Press.
 5. Bachman, L.F. (1990). Fundamental considerations in language testing. Oxford: Oxford University Press.
 6. Bachman, L.F., Palmer A.S. (1996). Language testing in practice. Oxford: Oxford University Press.

**LEARNING ENGLISH IN THE CONDITIONS OF UKRAINE
INTEGRATION INTO THE EUROPEAN EDUCATION AREA****Ol'ha Ishchenko *, Ol'ha Matviyas****

** National Agrarian University of L'viv,
V. Velykiy Str.1, UA – 80381 Dubliany, Ukraine*

*** L'viv State University of Physical Culture,
Kostiushko Str., 11, UA – 79000 L'viv, Ukraine*

The authors consider new approaches and principles to learning English by non-specialists at higher educational institutions according to the European framework. They describe the aim and means of students' assessment. They also propose the average number of class hours for learning certain language level.

Key words: European framework, language, level, assessment, syllabus, test, assessment criteria.

**ИЗУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В УСЛОВИЯХ ВСТУПЛЕНИЯ
УКРАИНЫ В ЕВРОПЕЙСКОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ
ПРОСТРАНСТВО****Ольга Ищенко *, Ольга Матвиас ****

** Львовский национальный аграрный университет
ул. В. Великого 1, 80381 Дубляны*

*** Львовский государственный университет физической культуры
ул. Костюшко 11, 79000 Львов*

Рассмотрены новые подходы и принципы изучения английского языка в высшем учебном заведении за Европейским шаблоном. Описаны цель и формы оценивания студентов, а также предложено среднее количество аудиторных часов для изучения определенного языкового уровня.

Ключевые слова: Европейский шаблон, язык, уровень, оценка, рабочая программа, тест, критерии оценивания.

Стаття надійшла до редколегії 11.06.2008

Прийнята до друку 09.10.2008